

основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами). Порівняння сюжетів, вчинків тощо персонажів творів з життєвими ситуаціями. Оцінювання творчих здобутків однолітків. Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриценко О. Інформаційно-методичне забезпечення реалізації Держстандарту початкової освіти на основі роботи творчої групи. Початкова школа. 2018. № 3. С. 1–5.
2. Морозова Ольга. НУШ очима дитини. Початкова школа. 2018. № 6. С. 62.
3. Нова українська школа: порадник для вчителя. Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ “Видавничий дім “Плеяди”, 2017. 206 с.
4. Усатенко Тамара. Горизонт нової української школи: компетентність “спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами”. Українська мова і література в школі. 2017. № 6. С. 37–40.
5. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції “Нова українська школа”. Початкова школа. 2017. № 9. С. 1–5.

*Макарчук Анжела Олегівна
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

*Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «МИСТЕЦТВА» В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

«Розвиток креативного мислення молодших школярів на уроках музичного мистецтва в освітньому середовищі Нової Української школи» щільно пов'язана з використанням інноваційних технологій та полягає в ефективному впливі на процес навчання і важливості для встановлення творчої особистості в цілому [2, с. 16].

Музика, художня культура, етика – предмети, які сприяють формуванню творчості, креативності, гнучкості мислення, розвитку художньо-образного мислення, аналітичного, логічного, критичного мислення; розвитку духовності,

моральності; виховують любов, повагу до національних традицій, звичаїв, історії українського народу та народів світу [1, с. 14–41].

Проблема розвитку творчої (креативної) особистості в навчально-виховному процесі розкривалась у працях педагогів, психологів, науковців, зокрема: Авершин А.О., Яковенко Т.В., Агапова М.О. «Історико-теоретичний аналіз проблеми розвитку креативності», Пономарьов Я.А. «Психологія творчості», Текекс К. «Обдаровані діти», Моляко В.О. «Психологічна готовність до творчої праці». Внесок у розвиток ідей розвитку креативності особистості зробили українські (В.Клименко, Є.Лузік, О.Потебня, В.Роменець, Л.Шелестова), та зарубіжні (Г.Алдер, Дж.Гілфорд, А.Маслоу, К.Поппер, К.Роджерс, П.Торренс) педагоги і психологи [3, с. 26-28].

У результаті здійсненого аналізу з'ясовано, що розвиток креативності особистості в ЄС названо одним із чотирьох стратегічних завдань у галузі освіти до 2020 р. Аналіз досліджень з питань розвитку креативності школярів дозволив окреслити низку суперечностей, характерних для сучасного освітнього простору України, зокрема між:

- задекларованою державою необхідністю розвитку креативності школярів та недостатньою зорієнтованістю системи підготовки вчителів на виконання цього завдання;
- зростанням потреби в теоретичному обґрунтуванні моделі розвитку креативності школярів з урахуванням новітніх європейських освітніх принципів та недостатнім рівнем її розробки у педагогічній науці;
- важливістю модернізації української педагогічної освіти через збагачення її зарубіжними інноваційними технологіями та малою кількістю наукових розвідок у галузі креативності [1, с. 14–41].

Таким чином, виникає проблема і необхідність вирішення суперечностей, що існують у сучасному освітньому просторі України.

Одним із шляхів розвитку творчого потенціалу у школярів є спілкування з мистецтвом, яке позитивно впливає на духовне здоров'я дитини.

Музика, література, танець чи образотворче мистецтво надихають малюків, спонукають їх до власної творчості, вчать співпереживати, створюють підґрунтя для роботи уяви, виховують посидючість та глибину сприйняття, які є необхідними для креативного мислення [9, с. 17].

Художньо-естетична творчість учня є основою такого навчального предмета як образотворче мистецтво. Саме зображувальна діяльність є підґрунтям для формування креативності молодших школярів, оскільки, малювання, ліплення чи аплікація є одними з основних видів діяльності малюків у цьому віці. Для дітей малюнок - це не лише цікава форма практичної діяльності, але й - своєрідний засіб спілкування з оточуючими, спроба самоствердження. Тому знайомство з засобами виразності образотворчого мистецтва (рисунком, кольором, лінією, формою, композицією) формує їх емоційність:

- відчуття форми, прекрасного, гармонії, естетичні почуття насолоди, задоволення, радощі та муки творчості тощо;

- пізнання - розуміння і знання явищ та процесів природи, дійсності і мистецтва, активізація логічного, абстрактного й художнього мислення, збагачення уяви, фантазії, підсилення інтуїції і т. ін.;
- мотивацію - збудження інтересу до знань і набуття навичок творчої діяльності, потреби у творчості, прагнення до прекрасного у житті і мистецтві для вироблення знань, стійких умінь і навичок, самостійності та ініціативності;
- активізує будь-який вид конструктивної діяльності, результати якої обов'язково мають характеристики новизни та оригінальності [2, с. 16].

Уроки художньо-естетичного циклу найкраще сприяють виявленню та розвитку творчих та креативних здібностей учнів. На цих уроках діти швидко захоплюються новою ідеєю і починають творити – вводити свої новації, зміни, доповнення – і задоволені тим, що зробили. Але не можна розглядати творчість як самостійний етап уроку. Вона повинна гармонійно поєднуватись з іншими видами діяльності на уроці та якнайширше запроваджуватися у навчальний процес [6, с. 72].

Організація шкільної художньо-естетичної освіти має бути спрямована на формування в учнів загальних естетичних понять, набуття ними певної системи знань, умінь і навичок у сфері мистецтва з орієнтацією на добро, красу й істину, що мають скеровувати особистість на самопізнання й саморозвиток, виховувати естетичне ставлення до дійсності, високі духовні ідеали та художній смак [2, с. 16].

Першочергову роль у цих процесах відіграють сприймання та інтерпретація мистецьких творів на уроках музичного та образотворчого мистецтва як у початковій, так і в основній школі, що формує в учня образне й узагальнене сприйняття світу, усвідомлення власного місця в ньому, розширює кругозір, збагачує словниковий запас, розвиває комунікативні здібності [8, с. 152–158].

Великий вплив на розвиток креативного мислення мають нестандартні уроки з образотворчого мистецтва, тобто імпровізовані навчальні заняття, які мають нестандартну структуру. Продумуючи такі уроки, вчитель відходить від традиційних форм і методів роботи. Їх метою є пробудження інтересу до художньо-творчої діяльності, до прояву власних творчих ідей та задумів. Добірка нетрадиційних уроків з образотворчого мистецтва є надзвичайно різноманітною. Це бінарні та інтегровані уроки, уроки-конкурси, уроки-подорожі, уроки-казки, уроки-КВК, уроки-екскурсії, уроки музейної педагогіки та інші [7, с. 15–21].

Так, бінарні уроки готуються двома вчителями з метою реалізації міжпредметних зв'язків. Матеріал уроку подається блоками різних предметів по черзі. Можна поєднувати уроки образотворчого мистецтва з уроками музики, читання, природознавства, чи трудового навчання [6, с. 72].

Інтегровані уроки об'єднують блоки знань з різних навчальних предметів чи тем навколо однієї проблеми з метою більш поглибленого вивчення того чи іншого явища, поняття. Уроки образотворчого мистецтва можна інтегрувати з уроками музики, письма, читання, математики чи природознавства. Організація

та проведення цього типу уроків потребує попередньої підготовки вчителя. Необхідно проаналізувати річне календарне планування для виділення тем, близьких за змістом чи метою, визначити завдання та структуру уроку. Інтегровані уроки формують у малюків цілісну систему уявлень, розширюють їх кругозір, заохочують до тісної співпраці із вчителем [5, с. 156-165].

Уроки-казки дають змогу учням помріяти, розвивають їх образотворчі та літературні здібності, формують їх уяву. Сценарій казки вчитель може написати самостійно, або залучити до тісної співпраці учнів, використовуючи матеріал, який вони вивчають. Ролі казкових героїв можуть виконувати іграшки, учні, або запрошені гості: старшокласники чи батьки. Уроки-казки можна супроводжувати ілюстраціями, які створили школярі. Проведення уроків у формі казки можна застосовувати з метою вивчення нового матеріалу, а також під час його систематизації чи узагальнення [4, с. 152–158].

Уроки у формі конкурсів чи КВК - це уроки-змагання, які можна проводити з метою узагальнення, систематизації та закріплення знань, отриманих учнями під час певної теми чи розділу. На таких уроках проявляється самостійність та активність учнів. Вони вчаться висловлювати свою власну думку, співпрацювати у колективі. Для проведення уроків-конкурсів чи КВК клас ділиться на команди, обирається журі, обумовлюються критерії оцінювання, визначається кількість балів за те чи інше завдання за рівнем складності. Обов'язковим є підбиття підсумків [9, с. 17].

Уроки-подорожі проводяться з метою повідомлення нового матеріалу у захоплюючій формі. Це може бути знайомство з творчістю художників, скульпторів, архітекторів чи народних майстрів, ознайомлення з новими видами чи жанрами образотворчого мистецтва. Уроки, проведені у формі подорожі розвивають увагу, спостережливість, фантазію та уяву школярів.

Уроки-екскурсії підсилюють розуміння учнями програмового матеріалу, дають можливість познайомитися з роботами митців, побачити наживо твори образотворчого чи народного мистецтва. Їх метою є розвиток спостережливості, формування вміння аналізувати побачене та почуте. Такі уроки проводяться за межами навчального закладу - на природі (в лісі, парку, чи сквері), у виставковому залі чи майстерні художника. Уроки-екскурсії можуть проводитися як на початку вивчення теми чи розділу, так і в кінці, з метою узагальнення вивченого матеріалу. Вчитель заздалегідь продумує маршрут проведення екскурсії, обирає об'єкт спостереження, тему та мету проведення екскурсії, час її проведення, та форму оформлення результатів спостереження у формі письмового звіту чи творчої роботи [4, с. 152–158].

Уроки музейної педагогіки - це не лише уроки екскурсії, це ще й проведення виставок робіт дитячої художньої творчості, музичних вечорів, вечорів поезії, коли віршовані твори супроводжуються музичним та зоровим живописним рядом. Це творчі зустрічі з художниками, скульпторами чи народними майстрами, під час яких відбувається живе спілкування з митцем.

Використання на уроках різноманітних творчих завдань, цікавих вправ, кросвордів, ребусів спонукають учнів до творчості, до активного мислення,

сприяють розвитку пам'яті, уваги, кмітливості; формують бажання розвивати творчі здібності [5, с. 156-165].

Активізація музичної діяльності школярів залежить від методів стимулювання їхнього інтересу до музики: це створення проблемних, ігрових ситуацій на уроках, демонстрація та інтерпретація найкращих зразків музичної класики, застосування мультимедійних презентацій, використання відеоматеріалів, створення творчих проектів та ін. Ці методи сприяють розвитку музичного інтересу дітей та успішно використовуються на уроках. Адже сучасні діти, це діти інформаційно-екранного віку. А предмети художньо-естетичного циклу найкраще сприймаються через інформаційно-комунікаційні технології. «Краще один раз побачити, аніж сто разів послухати» - це прислів'я є актуальним при викладанні уроків музичного мистецтва. Сучасні комп'ютерні технології в мистецькій освіті учнів базуються на ідеї їхньої інтеграції із традиційними навчальними методиками.

Діти молодшого шкільного віку сприймають будь-який навчальний матеріал якісніше через гру. Особливо це стосується уроків музичного мистецтва. Розвиток творчих здібностей молодших школярів здійснюється в основному на уроках музичного мистецтва і саме шляхами використання музично-дидактичних ігор на уроках. Ігрова дія повинна допомогти дитині в цікавій для неї формі почути, розрізнити, порівняти деякі властивості музики, а потім діяти з ними [6, с. 72].

Використання інформаційних технологій дає змогу залучати дітей до:

1. створення творчих робіт;
2. пошукової роботи під час вивчення народної творчості, української музичної культури, творчості композиторів світу;
3. оформлення результатів роботи у вигляді різних проектів за певними темами.

Серед безлічі програм для роботи з комп'ютером на уроці музичного мистецтва надають перевагу таким: музичний програвач; програма для співу карооке; мультимедійні музичні енциклопедії; електронні мультимедійні уроки; музичні ігри [7, с. 15–21].

У сьогоdnішніх умовах, коли вчитель не завжди має можливість застосовувати готові програмні матеріали, найбільш зручним засобом для створення уроків із мультимедійним супроводом є програма Microsoft Power Point, якій я віддаю перевагу під час проведення уроків музичного мистецтва. Особливо зручною вона є під час подання нового матеріалу «Презентація удвох з учнем». Програма Power Point дозволяє поєднувати аудіо - та відеоматеріали в єдине ціле та креативно підходити до компонування всіх матеріалів. Із цих позицій комп'ютер став універсальним засобом навчання, а зручність його використання допомагає організувати процес навчання раціонально й ефективно, та творчо підходити до викладання матеріалу всім учасникам НВП. Використання слайд-презентацій, фотоматеріалів і репродукцій у цій програмі дає прекрасний фон для викладання музичної літератури. Робота зі звуковими редакторами дозволяє записувати, редагувати й обробляти звук, компонувати фрагменти музичних творів для створення аудіо-альбомів, які можна

використовувати на уроках музичного мистецтва. Якщо послідовно й систематично використовувати на уроках музичного мистецтва комп'ютерні технології, стає легше контролювати творчий розвиток учнів, формувати спеціалізовані знання в процесі навчання й виховання особистості в музиці, реалізувати можливості сучасних засобів навчання.

Завдячуючи впровадженню інтерактивних технологій на уроках музичного мистецтва, з'являється можливість на високому рівні якості проводити нестандартні уроки [8, с. 152–158].

Створення проектів не є обов'язковим домашнім завданням для учнів старшої школи, це робота, на яку надихають учнів теми уроків, їх особлива зацікавленість і бажання розширити свої знання з тієї чи іншої теми.

Отже, якщо вчитель творчо підходить до організації роботи, чітко складає інструкції, створить творчу атмосферу, ситуацію успіху - то результатом стане краще розуміння художнього твору, його аналіз, побудова власних інтерпретацій, розвиток творчих здібностей. Зібравши деякий досвід роботи з розвитку творчих та креативних здібностей учнів, можна дати деякі поради вчителям, які тільки-но починають цю роботу [9, с. 17].

Уроки образотворчого мистецтва в початковій школі відіграють важливу роль у розвитку особистості. Вони не лише формують практичні уміння і навички малювання з натури, по пам'яті, чи за уявою, а є хорошим фундаментом для розвитку уяви та фантазії, логічного мислення, самостійності та креативності підростаючого покоління; створюють фундамент для прояву своєї індивідуальності, яка так необхідна для виховання усебічно розвиненої особистості, здатної до критичного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. С.14–41.
2. Булка Н.І. Розвиток креативності у молодших школярів із порушенням соціальних зв'язків: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Одеса, 2005. 19 с.
3. Жорник О. Формування пізнавальної активності учнів у процесі спільної ігрової діяльності. Рідна школа. 2000. №1. С. 26-28.
4. Кульчицька О.І. Обдарованість та психологічні технології її розвитку. Педагогічні технології: наука-практиці: [навч.-метод. щорічник] / за ред. С.О. Сисоєвої. Київ : ВІПОЛ, 2002. Вип.1. С.145– 192.
5. Обрізан К.М. Програмні засоби навчального призначення. Інформатизації середньої освіти програмні засоби, технології досвід, перспективи / За ред. В.М.Мадзігона, Ю.О.Дорошенка. К.: Педагогічна думка, 2003. С.156-165.
6. Овчаров С.М. Інтегровані уроки – креативні учні: навч.-метод. посібн. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. 72 с.

7. Павленко В.В. Креативність: сутність, структура, закономірності формування і розвиток. Педагогічна освіта: Теорія і практика. Педагогіка. Психологія: зб. наук. праць. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. Вип. 23. С. 15–21.
8. Павленко В.В. Розвиток креативності молодших школярів як педагогічна проблема. Проблеми освіти: наук.-метод. зб. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип.85. С. 152–158.
9. Шадріна А.В. Формування креативного потенціалу майбутнього вчителя засобами загальноправових навчальних дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Харків, 2014. 20 с.

Макарчук Вероніка Вікторівна

*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:

Красовська Ольга Олександрівна,

*д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ «МИСТЕЦТВА» У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Природне прагнення людини до творчості, гармонії, любові. Тому жодна галузь знань не може бути відокремлена від естетичного виховання. У друкованих виданнях про комп'ютерні технології в більшості випадків розглядаються лише технічні питання: програмне забезпечення, робота з прикладною програмою, у певному середовищі, мультимедіа тощо. Сьогодні хороший вчитель інформатики повинен знати та вміти працювати з великим обсягом інформації. За цими показниками та критеріями повністю забуваються внутрішній світ дитини, її емоції, інтереси, естетичний розвиток [1].

Ще в 1980-х роках у виданнях почали обговорюватися питання вузькості кола інтересів школярів, спотворення моральних норм, а останнім часом – байдужості, жорстокості і т. д. І цей список можна продовжувати. Проте багато хто просто не вважає за потрібне ставити питання естетичного виховання особистості на перше місце для вирішення суспільно-політичних проблем, а тим більше використовувати засоби НІТ для його підтримки. Людина завжди прагне до краси. Вона насолоджується природою та архітектурними спорудами, прикрашає свій будинок та одяг. Немає такого народу, який би не знав почуття прекрасного. Людина має здатність знаходити, зберігати і створювати красу. І